

EXPUNERE DE MOTIVE
privind propunerea legislativă pentru modificarea Legii nr. 304/2004 privind
organizarea judiciară

Inițiatorul propune modificarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 827 din 13 septembrie 2005, cu modificările și completările ulterioare, pentru următoarele motive:

I. Inițiatorul propune modificarea dispozițiilor art. 24 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, care va avea următorul conținut:

”Art 24. - (1) Completele de 5 judecători soluționează apelurile și cererile în cauzele judecate în prima instanță de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție și judecă și în alte cauze date în competența lor prin lege, precum și ca instanță disciplinară.

(2) Apelul prevăzut la alin. (1) nu poate fi declarat decât în favoarea inculpatului.”

Sarcina legiuitorului este aceea de a crea norme juridice, iar în situația în care se constată că normele existente încalcă în mod flagrant drepturile și garanțiile consacrate de Constituția României și de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, același legiuitor este obligat să intervină și să pună în acord prevederile vădit neconstituționale sau neconventionale cu legile fundamentale la care ne-am referit.

Inițiatorul face mențiunea că modificarea propusă vizează partea din text care se referă la competența completelor de 5 judecători de a judeca apelurile în materie penală declarate împotriva hotărârilor pronunțate de Secția penală a ICCJ în prima instanță, scăpând demersului nostru atât situația “precum și ca instanță disciplinară”, cât și situația “în alte cauze date în competența lor prin lege”.

Legiuitorul, prin înființarea completului de 5 judecători în materie penală în sensul celor citate, a avut în vedere asigurarea respectării principiului dublului grad de jurisdicție în materie penală, însă considerăm că o asemenea soluție legislativă încalcă atât Constituția României, cât și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Art. 2 al Protocolului nr. 7 din Convenția Europeană garantează dreptul la dublul grad de jurisdicție în materie penală, astfel:

”1. Orice persoană declarată vinovată de o infracțiune de către un tribunal are dreptul să ceară examinarea declarației de vinovăție sau a condamnării de către o jurisdicție superioară. Exercitarea acestui drept, inclusiv motivele pentru care acesta poate fi exercitat, sunt reglementate de lege.

alta parte, ca in ceea ce privește compunerea completului de judecata intr-o atare situatie functioneaza principiul colegialitatii (fondul este soluționat de trei judecatori), rezulta ca dreptul intern creeaza premise necesare si totodata suficiente pentru asigurarea unei judecați corecte, argumentele mai sus enumerate constituind din punctul nostru de vedere o garanție absoluta de legalitate a oricărei soluții.

Actuala reglementare creeaza posibilitatea unor situatii, sa le numim procesuale, de neacceptat. Astfel, sa presupunem ca intr-o situatie concreta, soluția pronunțată de către completul de 3 judecatori este una de achitare. Parchetul declara recurs, iar acesta este admis cu majoritate de completul de 5 judecatori, facandu-se doua opinii separate in sensul respingerii recursului. Intr-o asemenea situatie, se constata ca dobândește autoritate de lucru judecat o hotarare de condamnare data de 3 judecatori din 8, judecatori de același rang si care functioneaza in cadrul instantei supreme, adica in cadrul celei mai inalte jurisdicții in stat. Exemplul dat tine de interpretarea ad absurdum a normei de drept, iar concluzia nu poate fi decât in sensul ca daca aceasta lasa posibilitatea nașterii unor soluții absurde ea trebuie suprimata.

Dispoziția constituționala înscrisa la articolul 126 alin. 3 potrivit cu care Înalta Curte de Casație si Justiție asigura interpretarea si aplicarea unitara a legii de către celelalte instante judecătorești, potrivit competenței sale, este suficient de clara si in concordanta perfecta cu filosofia convenționala, care instituie excepția regăsită la articolul 2 paragraful 2 al Protocolului nr. 7 la Convenția Europeana a Drepturilor Omului.

In concepția constitutională se consacra regula potrivit careia concursul dintre pactele si tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care Romania este parte, si legile interne, se rezolva in favoarea reglementarilor internaționale conform principiului preeminentei dreptului internațional. Totodata, legea fundamentala a instituit excepția de la regula exprimata mai sus in situatia in care dreptul intern conține dispoziții mai favorabile.

Din aceasta perspectiva se constata ca reglementarea Convenției este in sensul exceptării existentei dublului grad de jurisdicție in situatia in care cel interesat este judecat in prima instanta de cea mai inalta jurisdicție a statului (prin jurisdicție intelegandu-se instanta de judecata), iar legea interna prevede posibilitatea exercitării caii de atac a apelului, chiar si in ipoteza exceptata de Convenție.

Cu toate acestea, este de remarcat ca dispozițiile din dreptul intern par a fi mai favorabile doar in aparenta, in realitate existenta dublului grad de jurisdicție, din punct de vedere al consecințelor juridice, creeaza posibilitatea inrautătirii/defavorizării situației persoanei judecate (avem in vedere exemplul practic expus mai sus) si, deci, functioneaza in dauna persoanei deferita justiției.

Ca atare, ceea ce legea interna a dorit sa instituie cu valoare de garanție suplimentara, in concret, existenta dublului grad de jurisdicție, in situatia analizata,

face ca norma la care ne referim sa contravina Convenției si implicit Constitutiei României.

Iată de ce initiatorul apreciaza ca nu poate fi exercitata calea de atac a apelului împotriva unei hotarari pronuntata in fond de către instanta suprema (instanta de cel mai inalt grad) decât in favoarea persoanei deferita justiției.

II. In ceea ce privește modificarea art.75 alin. (1) din Legea nr.304/2004, se propune ca acesta să aibă următorul conținut:

"Art. 75 (1) - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție are în structură următoarele secții:

1. Secția de urmărire penală și criminalistică;
2. Secția judiciară;
3. Secția parchetelor militare;
4. Secția de investigare a infracțiunilor săvârșite de procurori și judecători, altele decât cele date în competența Direcției Naționale Anticorupție și Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Crimă Organizată și Terorism;
5. Secția de resurse umane si documentare;

Secțiile sunt conduse de procurori șefi, care pot fi ajutați de adjuncți. În cadrul secțiilor pot funcționa servicii și birouri conduse de procurori șefi."

Modificarea care se propune consta in infiintarea la nivelul Parchetului de pe langa ICCJ a unei secții noi- Secția de investigare a infracțiunilor savarsite de procurori si judecători, altele decât cele date in competenta Direcției Naționale Anticoruptie si Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Crima Organizata si Terorism.

Soluția legislativa se impune data fiind ineficienta dovedita a mijloacelor legale si procedurale existente in legătură cu investigarea infracțiunilor savarsite de judecatori si procurori in exercitarea profesiei. Numărul soluțiilor definitive de achitare pronuntate de magistrati contrasteaza flagrant cu numărul dosarelor penale in care aceștia sunt investigati pentru fapte savarsite in exercitarea profesiei (represiune nedreapta, cercetare abuziva).

Față de cele prezentate mai sus, vă supunem spre dezbatere și aprobare prezenta propunere legislativă.

DEP CATALIN MARIN RAADULESCU